

Andreja Markovič, Mihaela Knez,
Nina Šoba, Mojca Stritar

Slovenska beseda v živo 3a

Učbenik za izpopolnjevalni tečaj slovenščine
kot drugega/tujega jezika

Kazalo

Uvod	3
1. enota Življenje je lahko tudi takšno	7
2. enota Vozi me vlak v daljave	25
3. enota Slovenija – kdo, kaj	51
4. enota Slovenci skozi prostor in čas	75
5. enota Ali vas zanima politika?	105
Slovarček slovničnih izrazov	130
Kratek izlet v slovenski pravopis	131
Zapis govornjenih besedil	135
Podrobno kazalo	144

Uvod

Komu je učbenik Slovenska beseda v živo 3 namenjen?

Učbeniški komplet Slovenska beseda v živo 3 za izpopolnjevalni tečaj slovenščine kot drugega/ tujege jezika je nastal kot zadnji v seriji učbenikov s tem naslovom (predhodna učbenika sta za začetno in nadaljevalno stopnjo).

Namenjen je **odraslim udeležencem tečajev ali študentom slovenščine**, ki želijo svoje znanje nadgraditi do ravni učinkovitosti¹ ali celo višje. To pomeni, da so uporabniki, potem ko predelajo in usvojijo gradivo učbenika, sposobni razumeti večino sodobnih slovenskih besedil tudi v podrobnosti, pogovarja se lahko o najrazličnejših temah, tudi če se nanje niso predhodno pripravili, in tvorijo jasna in slogovno ustrezna daljša besedila. Pri pisanju si znajo pomagati z različnimi jezikovnimi pripomočki, kot so dvojezični slovarji, SSKJ, Slovenski pravopis. Pri zahtevnih pisnih sestavkih, namenjenih širši publiki (npr. predstavitev na raznih seminarjih, eseji ali diplomske naloge v okviru študija, strokovni članki ipd.) tečajnikom/študentom še priporočamo, naj njihov izdelek pregleda lektor ali drug kompetenten govorec slovenščine.

Vsebina učbenika je zasnovana tako, da uporabnike pripravlja tudi na izpita na srednji in visoki ravni.

Učbenik je namenjen naslednjim skupinam govorcev:

- tečajnikom iz različnih delov sveta, ki se slovenščino učijo na tečajih v Sloveniji in ki so uspešno zaključili nadaljevalni tečaj slovenščine,
- študentom, vključenim v lektorate slovenščine na tujih univerzah,
- Slovencem, živečim v tujini, ki doma govorijo ali so govorili slovensko, niso pa obiskovali slovenskih šol,
- prevajalcem v institucijah EU, ki želijo izpolniti svoje znanje,
- govorcem drugih slovanskih jezikov, ki jim razumevanje ne povzroča težav in so glavne razlike

med slovenščino in svojim prvim jezikom že usvojili.

Lektor oz. učitelj, ki se odloči pri pouku uporabljati učbenik, mora biti pozoren na predhodno znanje študentov: predvsem tisti študentje, ki svojega znanja niso usvojili v kakršnikoli šolski obliki učenja – to so najpogosteje Slovenci, živeči v tujini – potrebujejo dodatne razlage elementarnih vsebin slovenske slovnice (npr. razlago sklonskih končnic in sklanjatev, izjem pri sklanjanju ipd.), saj tega učbenik ne predstavlja tako analitično in sistematično kot učbenik za nadaljevalno stopnjo. Kljub temu bo učitelj v začetnih lekcijah učbenika in v delovnem zvezku našel veliko izhodišč in vaj, ob katerih bo lahko po potrebi obdelal tudi slovnico nižjih stopenj.

Kaj sestavlja učbeniški komplet Slovenska beseda v živo 3?

Zaradi obsežnosti in priročnosti smo učbenik razdelili na dva dela: **Slovenska beseda v živo 3a** in **Slovenska beseda v živo 3b**. Vsak del vsebuje učbenik, delovni zvezek z rešitvami vaj, CD s posnetki besedil za poslušanje. Skupaj je v učbeniku deset enot, po pet v vsakem delu.

V **delu a** prvi dve enoti obravnavata življenje posameznika v vsakdanjiku, prostem času in v odnosu do drugih ljudi. Sledijo tri enote, bogate z informacijami o slovenski kulturi, zgodovini in družbenem življenju, pri čemer posameznika ves čas vodimo k razmišljanju, poročanju, komentiranju, primerjanju teh vsebin v širšem smislu, na podlagi lastnih doživetij in prepričanj.

Enote **dela b** so namenjene obravnavi jezika, ki se pojavlja v medijih, v strokovnih besedilih in v poslovnem svetu. Zadnja, deseta enota je ponavljalna in povzema obravnavane teme. Študente najprej spodbuja, naj razmislijo o svojih jezikovnih možnostih, nato pa predstavlja vrsto dejavnosti, ob katerih lahko preverijo, kaj so se naučili. V zadnji enoti so tudi navodila za pripravo govornega nastopa.

¹ Dosežena stopnja znanja je C1 po SEJO (tj. po dokumentu Skupni evropski jezikovni okvir – Common European Framework of Reference for Languages).

Tako na koncu dela a kot dela b je kratek prapovisni dodatek.

Kako je zgrajena enota učbenika?

Zgradba enote sledi vzoru učbenika za nadaljevalno stopnjo.

V prvem delu enote so besedila, namenjena branju in poslušanju, ob njih so vaje za razumevanje, včasih so opremljena tudi z razlagami težjih besed. Za razliko od učbenika za nadaljevalno stopnjo, kjer so besedila še poenostavljena, so v tem učbeniku vsa besedila avtentična – le tu in tam je za lažjo didaktizacijo kakšen del skrajšan ali malenkostno prirejen. Besedila, namenjena branju, smo v največji meri izbirali v časopisih in revijah, redkeje v knjigah ali na medmrežju. Izbirali smo takšna besedila, ki bodo vsaj po tematiki aktualna še nekaj let in ki odpirajo možnost konverzacije. Besedila, namenjena poslušanju, smo iskali v arhivih RTV Slovenija ali jih posneli prav za potrebe učbenika. Govorjena besedila so zapisana v knjižnem jeziku, kar pomeni, da redukcije, mašila in druge značilnosti govornega jezika niso posebej označeni, ohranjeni pa so besedni red, nedokončani stavki in struktura besedila.

V vsaki enoti je namenoma nekaj besedil lažjih (z manj zahtevnim besediščem in skladnjo), nekaj pa težjih, kjer morajo uporabniki kot bralci ali poslušalci poleg pomena besedila razbrati tudi druge elemente, npr. humor, ironijo, sociokulturne reference ipd.

Med besedili so številne vaje za govorjenje in ideje za pisanje. Oboje zahtevajo od učečih se veliko ustvarjalnosti in razmišljanja. Navodila teh vaj so navadno takšna: *Razmislite .../Poiščite informacije .../Povejte .../Pripovedujte .../Predstavite .../Utemeljite .../Poiščite prednosti in slabosti .../Izrazite svoje mnenje .../Poročajte .../Opišite .../Napišite podobno besedilo .../Izrazite se drugače./Delajte si zapiske ...* Prav tako so mednje vključene številne igre vlog.

Tako kot v Slovenski besedi v živo 2 vsako enoto popestri rubrika Preoblečene besede z besedami in besednimi zvezami v prenesenem pomenu ali manj običajne besede.

Besedni zaklad se imenuje stran s seznamami besed in sporočanjskih vzorcev oz. jezikovnih funkcij, ki jih odpira obravnavana tema enote.

Sledijo strani, namenjene razlagi slovničnih vsebin. Razlagane strukture se vedno pojavijo v

smiselni besedilni primerih, v preglednicah, včasih pa so dodane še razlage tvorbe in rabe ali različna opozorila. Tudi na teh straneh uporabniki učbenika najdejo navodila, ki jih vodijo k opazovanju jezika in sklepanju o slovničnih pravilih ter primerjanju slovenščine s svojim prvim jezikom, npr. *Opazujte .../Primerjajte .../Prevedite .../Poiščite .../Iz česa so nastale ... besede? ipd.* Razlage so prilagojene stopnji znanja uporabnikov učbenika, seveda pa tudi učiteljem. Kot dopolnilo ob učbeniku priporočamo priročnika *Slovnične preglednice* Ljubice Črnivec in *Slovenski glagol* Rade Lečič.

Na slovničnih straneh učbenika so predstavljene tudi nekatere podrobnosti slovenskega jezika, zanimive le za ožji krog jezikoslovno ali prevajalsko usmerjenih študentov. Ostali uporabniki se jim lahko izognejo.

Zadnji del enote je namenjen literaturi. Izbrana besedila se navezujejo na temo enote. Njihov namen je popestriti učenje in spodbuditi udeležence, da bi po literarnih besedilih posegli tudi sami.

Delovni zvezek z rešitvami vaj

V vsaki enoti delovnega zvezka je okoli trideset vaj, razdeljenih na tri skupine:

- **Slovnične vaje:**

Na začetku vsake enote so splošnejše vaje za utrjevanje slovnice nadaljevalne stopnje ali predhodne enote. Sledijo jim vaje, s katerimi uporabniki učbenika usvajajo slovnične strukture aktualne enote.

- **Vaje za besedišče:**

Iz besedil enote smo izbrali besede in besedne zveze, za katere predvidevamo, da si jih morajo učeči se posebej zapomniti (npr. zaradi specifičnega predloga ali sklonske vezave oz. ker je besedna zveza kolokacija). Prav tako je ena naloga vedno namenjena utrjevanju frazemov iz rubrike Preoblečene besede.

- **Vaje, ki pripravljajo na izpit iz znanja slovenskega jezika:**

S temi vajami se udeleženci izpopolnjujejo v strategiji reševanja testnih nalog. Vsak tip vaje se pojavi v dveh oblikah, enkrat je v vajo predelano besedilo, obravnavano v enoti, drugič pa je v vaji povsem novo besedilo, vendar tako, ki po vsebini ustreza temi enote.

Vaje delovnega zvezka so namenjene predvsem samostojnemu delu učečih se oz. usvajanju

in utrjevanju obravnavane snovi. Izbrani so takšni tipi vaj, ki se jih lahko preverja z dodanimi rešitvami, medtem ko so vaje bolj kreativnega značaja vključene v učbenik.

Še nekaj informacij in nasvetov

Učbenik je nastajal na tečajih Celoletne šole slovenskega jezika, ki jo organizira Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, in je rezultat večletnega timskega dela. Izbor besedil in vaj ni nastal samo na podlagi opisov, ki se uveljavljajo v sodobni didaktiki poučevanja tujih jezikov, ampak so ga narekovali tudi sami udeleženci tečajev s svojo radovednostjo in konkretnimi jezikovnimi potrebami.

Na izpopolnjevalni stopnji imajo mnogi govornici slovenščine kot drugega/tujega jezika že tako razvito sporazumevalno zmožnost, da navadno kar dobro razumejo besedila in jih tudi spontano tvorijo. Pogosto niti ne potrebujejo več razlag o podrobnostih jezika, potrebujejo pa čim več jezikovne prakse: analiziranje prebranih in poslušanih besedil, analiziranje lastnega sloga govorjenja in pisanja, naučiti se morajo izogibati elementarnim napakam ali dobesednemu prevajanju iz svojega prvega jezika. Mnogo besedil in vaj iz učbenika in delovnega zvezka lahko zato naredijo samostojno in odgovore preverijo z rešitvami. Gradivo celotnega učbenika je predvideno za **200 do 240 ur pouka**, odvisno od motiviranosti in predhodnega znanja udeležencev tečaja.

Učiteljeva vloga je na tej točki učenja drugačna kot na začetni in nadaljevalni stopnji. Seveda udeležencem še vedno občasno postreže z razlagami težjih besed, besedil ali slovnice in popravlja napake, pomembneje pa je, da jim pomaga pri organizaciji samostojnega učenja, da jih nauči strategij uspešnega branja, poslušanja, pisanja in govornega nastopanja. Vloga učitelja je navsezadnje ta, da učenje jezika v skupini naredi zanimivo in kratkočasno, udeležencem pa omogoči, da z usvojenim znanjem v slovenskem prostoru nastopajo samozavestno in samostojno v vseh vlogah, ki jim jih narekuje življenje.

Življenje je lahko tudi takšno

O čem se navadno pogovarjate z ljudmi, ki jih vidite prvič? In kaj bi vprašali starega prijatelja, ki ga niste videli že dolgo časa?

Katera vprašanja se vam zdijo **zanimiva, dolgočasna, primerna, neprimerna?**

- Kako ste? A vam je tukaj všeč?
- Kaj delate v življenju? A še študirate ali že hodite v službo?
- A ste poročeni? Imate otroke?
- Koliko ste stari?
- Kaj boste počeli danes zvečer?

Dodajte še vi kakšno vprašanje za prvi stik s človekom. Izmislite si tudi kak prijazen kompliment za prijatelja, ki ga že dolgo niste videli.

- _____
- _____
- _____

Katere teme so za pogovor lahke in katere ne? Dopolnite seznam po svoji presoji, nato pa se v okviru teme, ki vas zanima, pogovarjate s sošolci.

- študij ali služba • družina • hobi • vreme • šport • politika • film • počitnice
• vera • ljubezen • _____

Življenje vsakega posameznika je zanimivo. Preberite članek novinarka Katje Melik.

JAPONKA V SLOVENIJI

Da se je Primož Hladnik, sin režiserja Boštjana Hladnika in soustvarjalec odličnega dua Silence, poročil z Japonko, sem izvedela po svojih zvezah. Ne vem, koga sem v tistem trenutku bolj občudovala – mlado Mami, tako ji je namreč ime, ki se je odločila živeti tako daleč od doma, ali Primoža, ki jo je od tako daleč pripeljal. Ko smo se sestali in poklepetali, je bilo v trenutku jasno, da sta oba natanko vedela, v kaj se podajata. Mami je v Sloveniji že leto dni. O Sloveniji ni pred tem vedela nič, slišala je sicer za Jugoslavijo in okoliške države, za Slovenijo pa ne. S Primožem sta se spoznala med študijem francoščine v Parizu, kjer sta vsak po svoje izpopolnjevala znanje jezika. Mami je francoščino študirala že na Japonskem, vendar je v Franciji ugotovila, da se mora še veliko naučiti.

Slovenijo ima rada. Ko sem jo vprašala, kaj občuduje najbolj, so bile počitnice na prvem mestu, potem pa narava, staro mestno jedro Ljubljane, nabrežje Ljubljaniče. Ljudje so prijazni in rada bi imela slovensko prijateljico, samo da se še malo priuči jezika, potem bo bolje, sicer pa vsak dan obiskuje tečaj slovenskega jezika za tujce in ji gre dobro. Razume že skoraj vse, osvojiti mora še pisavo, slovnica pa je težka, zatrjuje.

Njena družina je še ni obiskala. Ima mlajšega brata, oče pa je še zaposlen in si ne more privoščiti več počitnic kot teden dni, to pa je za tako dolgo pot premalo. Ko se bo upokojil, bo veliko bolje in zagotovo pridejo. Oče odhaja na delo zgodaj zjutraj in se vrača domov po osmi uri zvečer. »Pri vas pa je vse drugače,« ugotavlja Mami, saj je po četrti uri popoldne na ulicah že vse živahno, ljudje se vračajo domov. Upa, da cenimo to, kar imamo.

Odgovorite.

Kako je novinarka zvedela za poroko med Primožem in Mami?

Zakaj ju je občudovala?

Kaj je spoznala, ko so se sestali?

Kaj je Mami vedela o Sloveniji, preden je prišla sem?

Kje sta se spoznala s Primožem?

Kaj je Mami v Sloveniji najbolj všeč?

Kakšne načrte ima v bližnji prihodnosti v zvezi s slovenščino?

Zakaj je njena družina še ni obiskala?

Zakaj se je novinarka odločila, da bo napisala članek o Mami? Če bi se novinarji znane revije zanimali za vas, kaj o sebi bi jim povedali? Katere zanimive informacije bi izpostavili

- o svoji mladosti in družini,
- o šolanju, študiju ali delu,
- o dosežkih na različnih področjih,
- o svojih ambicijah in željah za prihodnost?

Kaj poveste in česa ne, je vaša osebna odločitev.

Postavite se v vloge novinarjev in drug o drugem napišite zanimive članke.

1.1, 2 O japonskem načinu sporazumevanja

Poslušajte, kaj je Japonka Mami povedala o japonskem načinu sporazumevanja z drugimi ljudmi.

Odgovorite.

Kakšno navado imajo Japonci, ko pridejo h komu prvič na obisk?

Kaj rečejo gostitelju, ko mu izročijo darilo?

In kaj odgovori tisti, ki to darilo sprejme?

Kaj bi si mislili ljudje v Evropi, če bi jim kdo rekel kaj takega, ko bi jim izročil darilo?

Kaj je Japoncem pomembnejše kot biti individualist?

Kakšne težave v zvezi s komuniciranjem je imela Mami, ko je prvič živela zunaj svoje dežele, in kaj se je zgodilo, ko se je vrnila?

Kako se je na japonski način komuniciranja navadil njen mož?

Kot vidimo, nas ljudje lahko napačno razumejo tudi takrat, ko je naše jezikovno znanje brez napak.

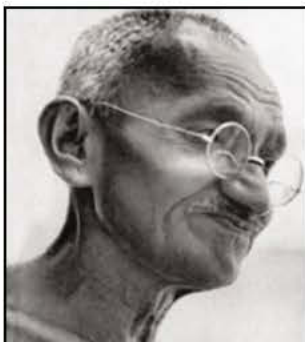
V komunikacijo vnašamo tudi svojo kulturo, ki pa se lahko od drugih kultur razlikuje.

Katere navade so značilne za vašo kulturo in drugačne od slovenskih? Razmišljajte:

- o načinu ogovarjanja neznanih oseb,
- o govoricu telesa (rokovanje, poljubljanje ...),
- o družabnih navadah in običajih (obiski, navade pri jedi, čas počitka ...),
- o preživljanju prostega časa ipd.

Ali se je tudi vam že kdaj zgodilo, da so vas napačno razumeli, čeprav je bilo vaše znanje tujega jezika dobro? Opišite tak dogodek.

Kdo so ljudje, o katerih želimo zvedeti prav vse? Ali prepoznate koga od oseb na sliki? Kaj veste o njih?

Julia Roberts
Irena Grafenauer
Salvador Dali
Mahatma Gandhi
Barack Obama
Zlatko Zahovič
John Lennon
Janez Drnovšek

papež Janez Pavel II.
Donald Trump in Melanija Knavs
princ Charles in princesa Diana

Preoblečene besede

- Kdo so ljudje, ki so vedno vsem na očeh?
- Kdo so ljudje, ki jih vedno vlačimo po zobeh?
- Ali res ljudem slava stopi v glavo?

Kateri ljudje so po vašem mnenju najbolj izpostavljeni: politiki, športniki, pevci in igralci, ljudje iz sveta mode ...? Ali berete članke, ki govorijo o njih? Kaj si mislite o vtikanju javnosti v zasebna življenja znanih ljudi? Navedite nekaj pozitivnih in nekaj negativnih plati, ki jih prinaša zvezdnitvo.

Kdo so po vašem mnenju najpomembnejši ljudje iz Slovenije, iz vaše države, s celega sveta? Zakaj so slavni?

1.3 Kako je biti vsem na očeh?

Poslušajte posnetek, v katerem boste slišali, kaj človek doživlja ob tem, kadar se javnost zanima za njegove dosežke in kadar se vtika tudi v njegovo zasebno življenje. Izjavo je dala žena znanega slovenskega športnika, strelca Rajmonda Debevca, nosilca olimpijskih kolajn in nosilca številnih športnih nagrad in naslovov.

Dopolnite besedilo.

Danes je šport tako _____, da se ne tiče več samo športnika, ampak sta s tem povezana tudi družina in okolje, v katerem športnik _____ in _____. Gospa Metka Debevec pravi, da njej in njeni družini to _____, saj se trudijo delovati skrajno profesionalno tudi s te strani. Če jih novinarji obišejo na domu, odprejo vrata in jih spustijo v svoj družinski prostor. Z novinarji ima _____. Vedno se skrajno korektno in profesionalno obnašajo do njih in jih predstavljajo v lepi luči. Predvsem je pozornost javnosti usmerjena v njihovo družino oziroma v njenega moža in v vse, kar se dogaja okoli njega, v času pred _____.

Doživela pa je tudi zanimivo izkušnjo, povezano z mediji: v času, ko je rodila svojega drugega sina, so jih na neki _____ slikali z dojenčkom v naročju in na velik _____ v časopisu napisali: *Letos znane Slovenke in Slovenci rojevajo deklice*. Naslednje jutro jo je poklical oče, ki živi v drugem kraju, in povprašal, kako to, da mu je rekla, da je rodila sina, ko pa je vendar rodila hčerko. Metka je debelo gledala, o čem govori, pa ji je povedal, kaj je prebral v časopisu. Prepričan je bil, da ga je nahecala, saj če nekaj piše v časopisu, potem pa to že _____.

Nazadnje pravi še to, da _____ nekomu godi, drugemu ne. Pri njih to niti ni velik problem, saj streljanje ni najbolj medijsko zanimiv šport. Vendar pa se dogaja, da jih ob velikih uspehih ljudje na ulici prepoznajo in jim _____ oz. _____ z njimi. Zgodi pa se tudi, da jih vprašajo, kaj se je zgodilo, da je bil športnik šele četrti.

Preoblečene besede

Družina strelca Rajmonda Debevca medijske pozornosti ne jemlje kot **nujno zlo**. Če jih novinarji obišejo, **jim odprejo vrata**. In tudi novinarji jih vedno predstavijo v **lepi luči**. Samo enkrat je Metka zaradi novinarjev **debelo gledala**: ko so na straneh **rumenega časopisa** napisali, da je rodila hčerko, čeprav je rodila sina.

Zamenjajte označene besede z drugimi tako, da ohranite pomen povedi.

Slovenski časopis Delo skoraj vsak dan izdaja posebne tematske priloge. Med njimi je revija Polet, v kateri vsaka rubrika nosi naslov kakega znanega filma. Ena od njih je rubrika **Do nazga** (po filmu Full Monty) s podnaslovom **Navadne stvari nenavadnih ljudi**. Vsak teden v obliki intervjuja predstavijo zanimivo osebnost. Preberite izbrani članek in komentirajte, zakaj so novinarji za naslov rubrike izbrali omenjeni film.

Navadne stvari nenavadnih ljudi

Tone

Vogrinec. Štajerec, ki si je pred več kot tridesetimi leti za slovenski nacionalni šport izmislil alpsko smučanje. Zaradi izgubljenih stav, vse je z navdušenjem izgubil, je sredi zime skočil v ledeni vodnjak, si obril brke, nosil uhan, bil pobrit po glavi, pobarvan in še marsikaj. Zaradi ljubezni do smučanja je zamenjal tri družine in dobil čir na želodcu. Tip človeka, ki jih je v Sloveniji vse manj. Upamo, da je tak trend v Sloveniji samo prehodno obdobje.

Kje stanujete? Med Ljubljano in Mariborom.

Kakšen teve imate, kje in kdaj ga gledate? Poročila in politične oddaje gledam na sonyju, filme in športne prireditve pa skozi projektor na velikem platnu. Imam tudi nov domači kino JVC.

Podobno vprašanje: hi-fi in računalnik? Imam nov osebni računalnik Gericom, doma pa večjo škatlo, sestavljeno iz manj znanih komponent. Imam tudi nov JVC hi-fi.

Domače živali? Jih nimam. Imam občutek, da imam z osemletno hčerko več dela, kot bi ga imel s katero koli domačo živaljo.

Ure zdaj in želje? Imam rolex, ki so mi ga pred desetimi leti podarili tekmovalci. V vsakdanjem življenju nosim uro na baterijo. Posebnih želja nimam.

Nakit? Zaradi izgubljene stave sem nekoč nekaj dni nosil uhan. Drugače nakita ne nosim.

Obleka: opišite svoj slog in kakšnega bi želeli, če bi bila omejitvev nebo. Tudi če bi bila omejitvev nebo, bi nosil obleke znamke Mura in Boss in v prostem času športna oblačila.

Kozmetika? Že zelo dolgo prisegam na Davidoff Cool Water. V zadnjem času sicer nekaj kombiniram, a še vedno prevladuje znamka Davidoff.

Avtomobil: stanje in želje? Vozim forda galaxyja, s katerim sem super zadovoljen. Za avto nisem pripravljen plačati veliko denarja. To je oslarija.

Najljubše znamke: Elan.

Letošnji dopust: Jadrnica in Premantura. Morje, morje, morje.

Najljubši poletni in zimski kraj? Poleti Jadran, pozimi Dolomiti.

Kam bi šli, če bi imeli vikend, teden, mesec dni časa in nič težav z denarjem? Na Maldive ali Sejše. Že zelo dolgo se pripravljam.

Rekreacija: kje in kolikokrat? Občasno igram tenis in se pripravljam na soočenje z golfom. Vsekakor delam premalo zase.

Na kaj ste ponosni? Na uspehe slovenskih smučarjev po več kot tridesetih letih skupnega dela. Na vse štiri otroke.

Šport: kaj ste trenirali, je kateremu vašemu vrstniku uspelo? Petnajst let sem treniral roket. Do 28. leta sem bil član državne reprezentance v alpskem smučanju in sem izpolnil vse tekmovalne ambicije.

Kam greste na tekmo? V Ljubljano na košarko, na vse tekme slovenske nogometne reprezentance, bil sem na svetovnih nogometnih prvenstvih v ZDA in Franciji, v Celje grem na roket. Seveda sem zraven pri večini smučarskih tekem.

Ste navijač? Nimam navijaškega šala. Sem ljubitelj športa in ne navijač.

Zadnja knjiga, film, plošča, koncert, gledališče, razstava? Knjiga: Tone Vogrinec »Premalo časa«; s filmi sem na tankem, s soprogo Alenko jih gledam na televiziji; imam veliko novih albumov, a še vedno imam najraje Whitney Houston; koncert: ob proslavi mesta Maribor; gledališče: Matiček se ženi; razstava: Zgodovina Maribora v Mariborskem narodnem muzeju, Bombardiranje Maribora med NOB.

Kaj od naštetega je na vas naredilo najmočnejši vtis? Bombardiranje Maribora med NOB. Živim namreč v četrti, ki je bila skoraj povsem porušena.

Najboljša jed in lokacija? Sem gostilniški človek. As v Ljubljani in Anderlič (za Kalvarijo) v Mariboru.

Pijača? Do pred kratkim sem pil samo brezalkoholne gazirane pijače in ugotovil, da so veliko bolj škodljive kot kozarec vina – belega ali črnega – ob kosilu.

Od česa ste bili v življenju najbolj zadeti? Od dveh decilitrov pelinkovca, ki sem jih v rokometnih časih – nevajen pitja alkohola – na silo spil s kolegi, ki so bili vajeni redno piti špricerje.

Kaj najboljše skuhate in s čim se lahko pohvalite?

Poznan sem po štajerski kisli juhi »a la Tone«, ki jo pogosto serviram ob novem letu ali po napornih nočeh. Vanjo vržem svinjske nogice, kurje hrbte, tudi malo govedine. S to juho sem nastopil tudi Vegetini kuhinji na HTV.

Življenjski moto? Samo da je zdravje.

Odgovorite.

Kdo je Tone Vogrinec? S čim se je v življenju največ ukvarjal?

Kaj ste zvedeli o njegovi družini?

Kaj ste zvedeli o njegovem načinu dela?

Ali ste iz njegovih odgovorov zvedeli, kaj se mu zdi pomembno pri nakupu kakšne nove stvari? Kakšne stvari ima rad?

Kaj počne v prostem času? Kam hodi na počitnice in kam si še želi?

Kaj ste zvedeli o njegovem športnem udejstvovanju?

Kaj ga je v zadnjem času zanimalo na področju umetnosti in kulture?

Kaj rad je in pije, kateri lokali so mu najljubši in kaj rad skuha sam?

S katerimi besedami bi ga lahko označili? Izbirajte med naslednjimi možnostmi in svojo izbiro utemeljite.

- zmeren • skromen • važen • ponosen • ustvarjalen • čustven • samozavesten
- ambiciozen • aktiven • len • dolgočasen • brezbrizen • neopazen • očarljiv
- bister • vztrajen • neodločen • rad ima prestž • rad ima kvaliteto • rad pretirava
- rad ima poceni stvari • ceni udobje • predan je delu • predan je družini
- gurman • hazarder • šaljivec • uživač • športni tip

Primer: Mislim, da je Tone zelo vztrajna osebnost, saj samo vztrajni ljudje v življenju tako veliko dosežejo.

Preoblečene besede

Tone je bolj **na tankem s filmi**. Kaj to pomeni?

- a) Da si je nekaj filmov ogledal pred kratkim.
- b) Da filmov ne mara.
- c) Da ima bolj malo časa za gledanje filmov.

Tone je bil v življenju najbolj **zadet** od dveh decilitrov žganja. Od česa (razen od alkohola) je človek še lahko zadet? Naštejte nekaj možnosti.

Napišite podoben sestavek, v katerem uporabite vprašanja iz intervjuja. Pišete lahko o sebi ali naredite intervju s katerim od znancev.

1.4 Pogovor z Iztokom Mlakarjem

Poslušajte odlomek iz oddaje **Nedeljski gost**, v kateri so predstavili igralca Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica Iztoka Mlakarja, in sicer ob prav posebni priložnosti – pred tem je dobil pomembno nagrado sklada Staneta Severja, ki jo podeljujejo igralcem v Sloveniji. Nagrado je prejel za svoje igralsko delo, hkrati pa tudi za svoje avtorske večere. Zanimivo je, da Iztok Mlakar ni samo dober igralec, ampak tudi odličен pevec in avtor pesmi. V prispevku, ki ga boste slišali, se je z novinarko pogovarjal o svojih igralskih začetkih.

Odgovorite.

Kdaj se je rodil in kje?

Kdaj približno se je zaposlil v tedanjem Primorskem dramskem gledališču (PDG)?

V kateri predstavi je s svojimi bodočimi kolegi igral že kot študent?

Kakšen odnos je imel tedaj do svojih starejših kolegov in kako o tem času razmišlja danes?

Kakšna se mu je ta predstava zdela sicer?

Zakaj je želel čim prej diplomirati?

Kmalu po diplomi je Iztok Mlakar nastopil v legendarni predstavi Rdeči nosovi.

Obkrožite pravilno rešitev.

1. Kaj je Iztok Mlakar dobil za vlogo v predstavi

Rdeči nosovi?

- a) Svojo prvo plačo kot mladi igralec.
- b) Svojo prvo nagrado za mladega igralca.
- c) Svoj prvi intervju v časopisu.
- č) Šopek rož.

2. Kaj pravi o svojih občutkih ob tem dogodku?

- a) Da je bil presrečen.
- b) Da se je počutil kot zvezdnik.
- c) Da o tem ni veliko razmišljal.
- č) Da tega ne moreš nikoli pozabiti.

3. Kaj misli, da je pomembno za mlade, nadobudne in dela željne?

- a) Da kmalu dobijo dobro službo.
- b) Da se dobro razumejo s svojimi sodelavci.
- c) Da na začetku kariere dobijo priznanje za svoje delo.
- č) Da znajo izkoristiti svojo močno voljo do dela.

4. Kako na mladega človeka vpliva priznanje?

- a) Začne verjeti vase in to je spodbuda za naprej.
- b) Postane važen in aroganten.
- c) Spodbudno, ampak lahko ima tudi negativne posledice.
- č) Priznanje za mladega človeka je nepomembno, saj ga v življenju čaka še veliko dela.

Preoblečene besede

Iztok je kot študent svoje starejše kolege **gledal postrani**. To pomeni, da ...

- a) jih je občudoval.
- b) jih je veliko opazoval.
- c) jih je gledal neprijazno.

Iztok se je bal, da ne bi še na stara leta **gulil šolskih klopi**.

Ali se strinjate z Iztokom Mlakarjem, ki pravi, da so za vsakega človeka najpomembnejše pohvale in nagrade, ki jih dobi na začetku svoje kariere? Zakaj?

Ali se spomnite kakšnega dogodka, ki vas je spodbudil, da ste na svoji življenjski poti postali samozavestnejši? Opišite ga.

Poglejmo še, kako Iztok svoje ambicije uresničuje kot pevec in avtor pesmi. Preberite naslednji članek.

RIMARIJE IZ OŠTARIJE

Iztok Mlakar bi s svojimi pesmimi ob ustrezni promociji – tako kot recimo Big Foot Mama, Siddharta ali Kreslin – zlahka napolnil Križanke ali Gallusovo dvorano Cankarjevega doma. Ampak Mlakar še vedno bolj uživa v intimnem okolju vinskih kleti, kraških oštarij. Zato ni čudno, da proda toliko plošč. Če že ne moreš na njegov koncert, ga lahko poslušáš vsaj v dnevni sobi. Mlakarjeva zgoščenka *Rimarije iz oštarije* je bila ob izidu kar šest tednov zapored najbolj prodajana plošča v Sloveniji. In to se je zgodilo kljub temu, da glasbeni posel v Sloveniji temelji na agresivni promociji, obveznem videospotu in nenehni medijski navzočnosti

(novičke, intervjuji, reportažice o pripravah na novo ploščo, sto in ena fotografija, veliko elektronske pošte ...). Zmagal je pevec, ki se v medijih ne pojavlja pogosto.

Odgovorite.

Kje najraje poje Iztok Mlakar?

Kaj se je zgodilo, kljub temu da Mlakar v medijih ni zelo prisoten?

Kako na splošno deluje glasbena industrija?

Mlakar kot pevec torej niti ne nastopa v velikih dvoranah niti se ne pojavlja v medijih.

Kaj mislite o tem? Se vam zdi, da je uspeh odvisen od pojavljanja v medijih?

Poslušajte kakšno pesem Iztoka Mlakarja. Ker ponavadi poje v narečju, skupaj z lektorjem prevedite pesem v knjižni jezik. Kakšen vtis ste dobili o avtorju?

☐ je duhovit	☐ _____
☐ je kritičen	☐ _____
☐ je občutljiv	☐ _____
☐ je optimističen	☐ _____

Katera znana osebnost je na vas naredila posebno dober vtis zaradi svojega dela?

Napišite sestavek, v katerem to osebo opišete: s čim se ukvarja, kakšne so njene človeške lastnosti in zaradi česa je slavna. Utemeljite tudi, zakaj se vam zdi prav ta človek vreden omembe.

Kako si zapolnujete življenje? Z delom, s prijatelji, z družino, s konjički?

Preberite članek, ki govori o človeku, ki si je za preganjanje časa izbral prav poseben konjiček.

KAPITAN IZ NOVIH JARŠ (odlomek)

O nenavadnih konjičkih in vseh smiselnih stvareh, ki jih počnemo za preganjanje časa

V življenju naj bi počeli koristne stvari. Ali vsaj smiselne. Ali pa nič od tega. V bistvu veliko ljudi svoj čas preživlja z nič od tega. Kar naprej tarnamo o pomanjkanju časa, a če nimamo kaj početi, nam postane dolgčas, gledamo televizijo, opazujemo sosede, grizemo nohte ali pa se razburjamo zaradi politikov. [...]

Včasih ne moreš verjeti, s čim vse si ljudje v sodobnosti še vedno preganjamo čas. Sto in en konjiček. Rišemo na prazne kozarčke marmelade, kvačkamo, pletemo, vezemo, zbiramo znamke, prtičke, kovance, plošče z Evrosonga, pokrovčke s smetane za kavo, vrtno škarje ali zakonske partnerje in najpozneje, ko smo obdarili že vse kolege, prijatelje, sosede in sorodnike s svojimi porisanimi stekli in pletenimi krpami, se lahko vprašamo o smislu svojega početja. Zanimivo bi bilo tudi izvedeti, ali so ribiči, ki ulovijo veliko rib, v resnici srečnejši od tistih, ki samo radi ribarijo, zgolj s stališča konjička, se razume. In kdor zna na pamet vse dialoge junakov iz serije Zvezdne steze, je ali nor ali pa ima zgolj še en nenavaden konjiček. Pravi konjiček ne teži k slavi, priznanju in denarju in zdi se, da bolj kot je nesmiseln, tem bolj je za nekoga pomemben.

Moj nekdanji sosed v Novih Jaršah, na primer, je pravi genij s stališča konjička. Živel je v majhnem enosobnem stanovanju in po službi rad sestavljal modele ladjic. Do sem še nič nenavadnega, drugi zato otrokom kupujemo legokocke ali sestavljamo pohištvo iz Ikee.

Moj sosed je torej kupal na tisoče in tisoče raztreščenih delcev, da jih je potem v samotni svoje sobe sestavljal v velike motorne ladje, v jadrnice, barke in barkače, lupinice, gusarske ladje z gredljem in sanjske križarke s posadko.

Vsake se je lotil z občutkom, kot da bi bil njen kapitan, kot da samo še čaka, da zapiha pravi veter, medtem ko pod spodnjim krovom že klokota morska voda. Ni je bolj čarobne glasbe za nekoga, tako predanega svojemu konjičku. Vse je bilo zares na novi ladji, škripalo je, se zibalo in lesketalo in dnevno sobo našega soseda spreminjalo v stranski zaliv Jadranskega morja.

Sosed je ladje sestavljal s tako vnemo, da bi bilo njegovo malo stanovanje lahko popolnoma založeno z njimi, če bi vse shranjeval, tako, za vsak primer, ali da bi vsaj utišal zlobne jezike, ki so nenehno spraševali, kaj neki počne ves ljubi dan. A nič od tega. V svojem stanovanju je vedno imel samo eno ladjo in ta je bila ravno v fazi sestavljanja ali pa je že bila zasidrana v pristanišču na kredenci, pod njo pa je bil skrbno vezen prtiček. Naj je bila še tako lepa in z muko sestavljena, ni bila dolgo v hiši. Po dobrem tednu je moj sosed vzel svoj novi izdelek s kredence, ga položil v potovalko, se z njim odpeljal na obrobje mesta, kjer je zakuril ogenj in ladjo zažgal.

Zrela doba, v kateri je posedal ob svojem namišljenem Jadranu v dnevni sobi, ga je naučila, da v življenju ne pričakuješ več, kot potrebuješ: eno službo, eno morje in eno ladjo, ki ti bo krajšala čas, ko bo najbolj treba. Enomesečno skrbno delo kar tako, hop v ogenj, samo zato, da bi moj sosed naslednjega dne spet vesel šel v prodajalno igrač, kjer je bil stalna stranka, in si kupil novo sestavljanke.

V življenju sem srečala le malo ljudi, ki so bili tako srečni in zadovoljni kot ravno kapitan iz Novih Jarš, in k temu je pripomogel predvsem njegov nesmiseln konjiček.

Dopolnite povedi glede na članek *Kapitan iz Novih Jarš* tako, da boste dobili povzetek besedila.

Na začetku avtorica zapiše, da ljudje kar naprej tarnamo ...

Nato doda še: če ljudje nič ne delamo, nam hitro postane dolgčas in ...

Njen nekdanji sosed je imel prav poseben hobi, in sicer ...

Živel je v majhnem stanovanju, kjer ...

Toda ko je bil modelček sestavljen, ...

V zrelih letih se je naučil, da ...

Avtorica na koncu svoje razmišljanje

zaključi z ugotovitvijo, da ...

Katere koristne in smiselne stvari počnete vi? Ali vam je kdaj dolgčas? Kaj po vašem mnenju človeku prinese srečo in zadovoljstvo?

Preoblečene besede

Vsak je svoje sreče kovač.
Sreča je opoteča.
Držim pesti zate.

Besedni zaklad

Oglejte si sezname in jih dopolnite.

ČLOVEK, OSEBA, OSEBNOST	OSEBNI PODATKI
• posameznik, posameznica • znanec, znanka • stari prijatelj, stara prijateljica • sosed, soseda • sodelavec, sodelavka • kolega, kolegica • tujec, tujka	• ime, priimek, vzdevek • naziv • datum in kraj rojstva • naslov • stan (poročen, samski, ločen) • šola, šolanje • poklic • zaposlitev, služba, delovno mesto • upokojiti se – upokojenec, upokojenka • narodnost, državljanstvo • Po rodu je Slovenec.
DRUŽINA IN DOM	
• član družine, družinski član • sorodnik, sorodnica • zakonski par, zakonec • domača žival, hišni ljubljencek • zasebnost – zasebno življenje	

ZNANE OSEBNOSTI iz sveta filma, gledališča, glasbe, športa, politike, mode ...

- slaven, pomemben, vreden omembe
- medijsko zanimiv, pojavljati se v medijih
- zvezda, zvezdnik, zvezdnica, zvezdništvo
- ustvarjalec, ustvarjalka
- avtor, avtorica
- režiser, režiserka
- politik, političarka
- maneken, manekenka
- športnik, športnica
- nastopati
- ploskati, aplavz
- publika/občinstvo, javnost
- gledalec, gledalka
- poslušalec, poslušalka
- navijač, navijačica
- gledati, ogledovati si, poslušati
- navijati
- rumeni tisk

PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA

- konjiček, hobi
- modelarjenje, kvačkanje, ribarjenje ...
- obiskovanje tečajev, prireditev ...
- zbiranje
- privoščiti si počitnice, dopust
- priti h komu na obisk, klepet
- gost in gostja, gostitelj in gostiteljica

ŠPORT IN REKREACIJA

- ljubitelj športa, narave
- nacionalni šport
- ukvarjati se s športom
- trenirati
- iti na tekmo

DOSEŽEK, USPEH

- uresničiti svoje sanje
- član, članica državne reprezentance
- dobitnik, dobitnica/prejemnik, prejemnica nagrade oz. naslova
- prvak, prvakinja

ZNAČAJSKJE LASTNOSTI

- aktiven, ambiciozen, aroganten, bister, brezbrizen, čustven, delaven, dobrasrčen, dolgočasen, duhovit, hudoben, kritičen, len, miren, molčeč, nadobuden, neodločen, neopazen, neprijazen, neprijeten, neumen, občutljiv, očarljiv, odločen, optimističen, pasiven, pesimističen, ponosen, prijazen, prijeten, razsipen, samozavesten, skromen, tih, ustvarjalen, varčen, važen, veder, vpadljiv, vztrajen, zadovoljen, zgovoren, zloben, zmeren, žalosten, živahen ...
- imeti rad prestiž, kvaliteto, drage stvari
- človek, ki rad pretirava, ki ceni udobje
- biti predan delu, družini ...
- biti vesele narave ...
- gurman, hazarder, individualist, šaljivec, uživač ...

VIDEZ – KAKO KDO IZGLEDA?

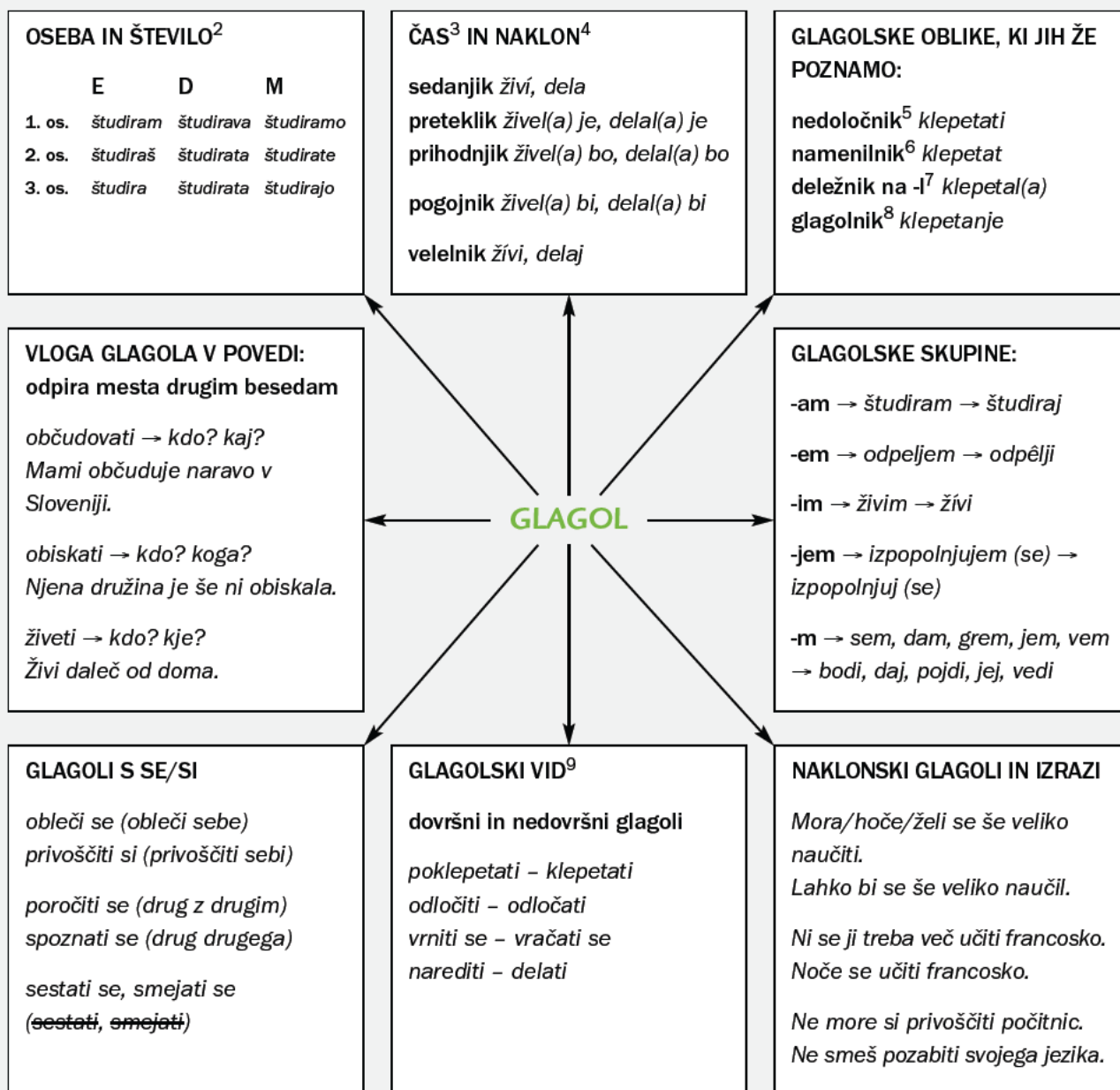
- Je velik ali majhen, debel ali suh, mlad ali star?
- Kakšne lase ima? Kakšne oči ima?
- A ima brke ali brado?
- Je pobrit, pobarvan?
- Nosi očala, uro, nakit?
- Kako je oblečen? Kakšen je njegov slog oblačenja?
- čeden, lep, grd, eleganten, privlačen, neprivlačen, urejen, neurejen, športni tip ...
- biti majhne, velike postave

SPORAZUMEVANJE, OBNAŠANJE

- sporazumevati se
- izražati se
- komunikacija/sporazumevanje
- govornica telesa (rokovanje, poljubljanje ...)
- navada, običaj, imeti navado
- obnašati se/vesti se, obnašanje/vedenje

Slovnica

KAJ VEMO O GLAGOLU¹ V SLOVENŠČINI?

Slovenskim slovnicihim izrazom dodajamo mednarodne vzporednice, in sicer takrat, ko se izraz prvič pojavi.

- 1 Glagol/verbum.
- 2 Število/numerus: ednina/singular, dvojina/dual, množina/plural.
- 3 Čas/tempus: sedanjik/prezent, preteklik/preterit, prihodnjik/futur.
- 4 Naklon/modus: povedni/indikativ, velelni/imperativ, pogojni/kondicional.
- 5 Nedoločnik/infinitiv.
- 6 Namenilnik/supin.
- 7 Deležnik na -l/particip na -l.
- 8 Glagolnik/gerundij.
- 9 Glagolski vid/aspekt: nedovršni/imperfektivni, dovršni/perfektivni.

BREZPREDLOŽNA RABA SKLONOV¹⁰

1. sklon

VPRAŠALNICA	RABA	PRIMER
Kdo? Kaj?	v stavku izraža osebek¹¹	Tone prihaja iz Maribora. Ljubljana je v Sloveniji.* Njegovo stanovanje se nahaja v središču Maribora.*
	v stavku dopolnjuje pomensko nepopoln glagol	Po poklicu je trener. Tone je športnik.* Tone je po narodnosti Slovenec. – Njegova žena je Alenka.* Tone je postal legenda.* Tone je ostal trener trideset let.*
	kot ujemalni prilastek¹²	Obiskal nas je novinar Janez Petek .
	kot neujemalni prilastek	Dogovorili smo se za večerjo v restavraciji As .
	v povedih, v katerih je nosilec odnosa ali stanja izražen s tretjim ali četrtem sklonom	Všeč so mu počitnice na morju. Toneta zanima šport. Privlačijo ga eksotična potovanja. Skrbi ga zdravje. Razstava se mu je zdela najbolj zanimiva.
	kot pojasnjevanje	Tone Vogrinc, naš najbolj znani trener smučanja , je velik ljubitelj športa.

* V vseh primerih ostane samostalnik v prvem sklonu tudi, če poved zanikamo: Tone ni glasbenik. Ljubljana ni v Avstriji, ampak v Sloveniji. Primerjate s primerom: Danes ni pouka. (2. sklon)

2. sklon

VPRAŠALNICA	RABA	PRIMER
Koga? Česa?	ob nekaterih glagolih (velja za nedovršne in dovršne oblike glagolov): veseliti se, bati se, spominjati se, lotiti se, napiti se, najesti se, naučiti se, udeležiti se, zmanjkati ...	Tone se je zelo razveselil zmage. Zmanjkalo je kruha.
	kadar zanikamo glagol, predmet¹³ v četrtem sklonu postane predmet v drugem sklonu	Rad ima gazirane pijače. Ne mara gaziranih pijač .
	kadar zanikamo glagol biti v pomenu obstajati (eksistirati, dogajati se), nahajati se v času in prostoru	Danes ni tekme. Toneta pogosto ni doma. Tukaj ni nobenega človeka.
	kadar z enim samostalnikom opisujemo drugega (ima funkcijo prilastka)	uspeh slovenskih smučarjev član državne reprezentance
Čigav?	za izražanje svojine	To je slika gospoda Toneta Vogrinca .

10 Sklon/kazus: 1. sklon/imevalnik/nominativ, 2. sklon/rodilnik/genitiv, 3. sklon/dajalnik/dativ, 4. sklon/tožilnik/akuzativ, 5. sklon/mestnik/lokativ, 6. sklon/orodnik/instrumental.

11 Osebek/subjekt.

12 Prilastek/atribut.

13 Predmet/objekt.

	ob izrazih količine in glavnih števniki od pet naprej (kadar jih rabimo v 1., 2. ali 4. sklonu)	Tone ima veliko novih albumov. Pri kosilu rad spiže kozarec vina. Veliko ljudi je prebralo ta intervju. Za njim je trideset let dela.
Kdaj?	pri navajanju datumov in mesecev, kadar vprašamo z vprašalnico KDAJ ali KATEREGA (meseca, leta)?	Kdaj je bil objavljen intervju? Dvajsetega januarja. Katerega smo danes? – Danes smo desetega aprila. Mislim, da se je Tone Vogrinec rodil leta 1942.
	v nekaterih frazah (zlasti pri opisovanju lastnosti)	Kakšne barve je vaš avto? – Njegov avto je rdeče barve. Zakaj si danes tako dobro volje?

3. sklon

VPRAŠALNICA	RABA	PRIMER
Komu? Čemu?	ob nekaterih glagolih (velja za nedovršne in dovršne oblike glagolov): telefonirati, pomagati, bližati se, čuditi se, smejati se, lagati (se), opravičiti se, nazdraviti ...	Novinar je telefoniral gospodu Vogrincu.
	ob glagolih (navadno v pomenu dati, reči) z dvema predmetoma	Prijatelji so Tonetu rekli, naj sredi zime skoči v vodnjak. Prijatelji so mu podarili uro. Obril si je brke.
	izraža tudi nosilca stanja, počutja	Mudi se nam na tekmo. Tonetu se zdi, da je razstava zanimiva. Ne ljubi se mi brati intervjuja.

4. sklon

VPRAŠALNICA	RABA	PRIMER
Koga? Kaj?	ob mnogih glagolih (velja za nedovršne in dovršne oblike glagolov): piti, jesti, pisati, brati, poznati, gledati, videti, vprašati, kupiti, prodati ... Predmet v 4. sklonu je najpogostejši brezpredložni predmet.	Tone je izgubil stavo. Vsi Slovenci ga poznajo.
	izraža tudi nosilca stanja ali počutja	Toneta zanima šport. Sram ga je bilo, ko se je napil.
	pri časovnih izrazih na vprašalnico KDAJ?	Kdaj bo šel na dopust? To soboto. Prihodnji teden. Naslednji mesec. Prihodnje leto.
	pri časovnih izrazih, kadar odgovorimo na vprašalnico KOLIKO ČASA?	Koliko časa je trajala tekma? Eno uro.

RABA GLAGOLA – UJEMANJE DELEŽNIKA NA -L V STAVKIH BREZ OSEBKA ALI Z OSEBKOM, KI NI V IMENOVALNIKU

► če stavek nima osebka	
• pri opisovanju naravnih pojavov	
Danes že cel dan <u>dežuje</u> .	→ Jutri gotovo ne bo več deževalo .
• pri splošnem osebku	
<u>Govori se</u> , da bomo dobili novega sošolca. To pesem <u>se</u> pogosto <u>sliši</u> na radiu.	→ Govorilo se je , da bomo dobili novega sošolca. → To pesem se je pogosto slišalo na radiu.
► če je osebek nedoločnik	
Ni lahko <u>živeti</u> daleč od svoje domovine. Pomembno je <u>najti</u> srečo v življenju.	→ Ni bilo lahko živeti daleč od svoje domovine. → Pomembno je bilo najti srečo v življenju.
► če osebek ni v prvem sklonu	
• pri zanikanem glagolu biti v pomenu obstajati, dogajati se, nahajati se (v času in prostoru)	
Danes ni <u>pouka</u> . <u>Toneta</u> ni doma.	→ Prejšnji teden ni bilo pouka. → Toneta ni bilo doma.
• pri izrazih količine	
<u>Veliko ljudi</u> občuduje delo Janeza Pavla II. V skupini je samo <u>šest študentov</u> .	→ Veliko ljudi je občudovalo delo Janeza Pavla II. → V skupini je bilo samo šest študentov.
• pri logičnem osebku	
<u>Sosedu</u> ni nikoli dolgčas, ker rad modelari. Ne ljubi se <u>mi</u> brati intervjuja.	→ Sosedu ni bilo nikoli dolgčas, ker je rad modelaril. → Ni se mi ljubilo brati intervjuja.

POMENSKO STOPNJEVANJE, POUДАРJANJE NEKE IDEJE ne samo – ampak tudi, ne le – ampak tudi, niti – niti, ne – ne

TRDILNE POVEDI:

Iztok je dober igralec. Je tudi odličen pevec in avtor besedil.

Iztok **ni samo** dober igralec, **ampak** (je) **tudi** odličen pevec in avtor besedil.

Tone je bil uspešen športnik. Postal je tudi zelo dober trener.

Tone **ni bil le** uspešen športnik, **ampak** je postal **tudi** zelo dober trener.

ZANIKANE POVEDI:

Iztok nima velikih koncertov. Prav tako ne daje rad intervjujev.

Ne samo da Iztok nima velikih koncertov, **ampak tudi** intervjujev ne daje rad.

= Iztok nima **niti** velikih koncertov **niti** ne daje intervjujev.

NA RAVNI BESED:

Iskal sem Mlakarjeve pesmi, pa v knjižnici nisem dobil **ne** kasete **ne** zgoščenke.

(= **niti** kasete **niti** zgoščenke)

Iz slovenske literature

Ivan Cankar (1876–1918)

MOJE ŽIVLJENJE

(Ljubljana: Založba Karantanija, 1994.)

Ilustracija: Uroš Hrovat.)

1•5 SKODELICA KAVE

Nekoč sem si zaželel črne kave. Ne vem, kako mi je prišlo na misel; zaželel sem si je. Morda le zategadelj,¹ ker sem vedel, da niti kruha ni doma, kaj šele kave. Človek je v sami razmišljenosti² hudoben in neusmiljen. Mati me je pogledala z velikim, plahim³ pogledom in ni odgovorila. Pust in zlovoljen,⁴ brez besede in pozdrava sem se vrnil pod streho, da bi pisal, kako sta se ljubila Milan in Breda in kako sta bila obadva plemenita, srečna in vesela.

»Roko v roki, obadva mlada, od jutranjega sonca obžarjena, v rosi umita ...«

Začul⁵ sem tihe korake po stopicah. Prišla je mati; stopala je počasi in varno, v roki je nesla skodelico kave. Zdaj se spominjam, da nikoli ni bila tako lepa kakor v tistem trenutku. Skozi vrata je sijal poševen pramen opoldanskega sonca, naravnost materi v oči; večje so bile in čistejše, vsa nebeška luč je odsevala iz njih, vsa nebeška blagost⁶ in ljubezen. Ustnice so se smehljale kakor otroku, ki prinaša vesel dar.

Jaz pa sem se ozrl in sem rekel z zlobnim⁷ glasom:

»Pustite me na miru! ... Ne maram zdaj!«

Ni še bila vrhu stopnic; videl sem jo samo do pasu. Ko je slišala moje besede, se ni ganila; le roka, ki je držala skodelico, se je tresla. Gledala me je prestrašena, luč v očeh je umirala.

Od sramu mi je stopila kri v lica,⁸ stopil sem ji naproti s hitrim korakom.

»Dajte, mati!«

Prepozno je bilo; luči ni bilo več v njene oči, smehljaja ne več na njene ustnice.

Popil sem kavo, pa sem se tolažil:

»Zvečer ji porečem tisto besedo, tisto ljubeznivo, za katero sem ogoljufal njeno ljubezen ...«

Nisem je rekel ne zvečer ne drugi dan in tudi ne ob slovesu ...

Tri ali štiri leta kasneje mi je v tujini tuja ženska prinesla kavo v izbo.⁹ Takrat me je izpreletelo,¹⁰ zaskalelo me je¹¹ v srcu tako močno, da bi bil vzkriknil¹² od bolečine. Zakaj srce je pravičen sodnik in ne pozna malenkosti ...

¹ zategadelj = zato

² razmišljenost = zamišljenost, zaverovanost vase

³ plah = prestrašen, boječ

⁴ pust in zlovoljen = dolgočasen in slabe volje

⁵ začuti = zaslišati

⁶ blagost = dobrosrčnost

⁷ zloben = hudoben, slab

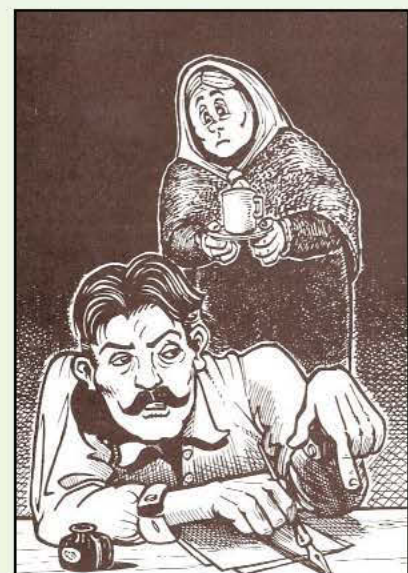
⁸ od sramu mi je stopila kri v lica = bilo me je sram in postal sem rdeč v obraz, zardel sem

⁹ izba = soba

¹⁰ izpreletelo me je = spreletelo me je, streslo me je

¹¹ zaskalelo me je = zaboletlo, zapeklo me je

¹² vzkrikniti = krikniti, zakričati

Odgovorite.

Kako to, da si je pisatelj zaželel kavo, čeprav je vedel, da je ni? S čim se je v tistem času ukvarjal?

Opišite njegovo mamo, katera čustva je doživljala ob tem dogodku?

Kako se pisatelj spominja mame v trenutku, ko mu je nosila kavo?

Zakaj je ta dogodek na pisatelja naredil močen vtis?

Pisatelj v odlomku uporabi veliko različnih pridevnikov in drugih izrazov, s katerimi lahko opisujemo človekov značaj in njegovo zunanost. Dopolnite tabelo.

opis značaja	opis zunanosti
hudoben neusmiljen	plah pogled

V črtici si označite nekaj besed oz. besednih zvez, ki bi si jih želeli zapomniti, in jih uporabite v svojih primerih.

Opišite dogodek tako, da se postavite v vlogo mame. Začnite tako:

Moj sin, pisatelj, se je za nekaj dni vrnil domov, da bi pisal svoje zgodbe. Vesela sem bila, da je bil doma, čeprav mu nisem mogla veliko ponuditi. Nekoč si je zaželel skodelico črne kave ...

Slovenska beseda v živo 3a

Učbenik za izpopolnjevalni tečaj slovenščine kot drugega/tujega jezika

Avtorice:

Andreja Markovič

Mihaela Knez

Nina Šoba

Mojca Stritar

Pri idejni zasnovi tretje, četrte in pete enote ter pri testiranju gradiva sta sodelovali tudi Gita Vuga in Katja Dragar, za kar se jima najlepše zahvaljujemo.

Recenzentki:

dr. Mojca Schlamberger Brezar

Mojca Jesenovec

Urednica:

mag. Metka Lokar

Oblikovanje in prelom:

Metka Žerovnik

Ilustracije:

Igor Rehar

Tisk:

Birografika Bori d. o. o.

Naklada:

500 izvodov

Prvi natis:

Ljubljana, 2009

Založila:

Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

Izdal:

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik

pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

www.ff.uni-lj.si/center-slo

Za založbo:

red. prof. dr. Valentin Bucik, dekan Filozofske fakultete

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2009. Vse pravice pridržane.

Brez pisnega dovoljenja Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem, javna objava, dajanje na voljo javnosti (internet), predelava ali vsaka druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnemkoli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki. Odstranitev tega podatka je kazniva.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.163.6(075.4)

SLOVENSKA beseda v živo 3. Učbenik za izpopolnjevalni tečaj slovenščine kot drugega/tujega jezika / Andreja Markovič ... [et al.] ; [urednica Metka Lokar ; ilustracije Igor Rehar]. -

1. natis. - V Ljubljani : Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri

Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 2009

ISBN 978-961-237-283-5

1. Markovič, Andreja 2. Lokar, Metka, 1969-
244885504